

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2008

Μάθημα: Αρχαία Ελληνικά

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 2 Ιουνίου 2008, ώρα 7.30-10.00

ΟΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ
ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΤΑ (7) ΣΕΛΙΔΕΣ

Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση

(μονάδες 30)

I.A.

	ΜΟΝ
α. Τί οὖν; Οἶσθα εἰς οἷόν τινα κίνδυνον ἔρχει ὑποθήσων τὴν ψυχὴν; Ἥ εἰ μὲν τὸ σῶμα ἐπιτρέπειν σε ἔδει τῷ, διακινδυνεύοντα ἢ χρηστὸν αὐτὸ γενέσθαι ἢ πονηρόν, πολλὰ ἂν περιεσκέψω, εἴτ' ἐπιτρεπτέον εἴτε οὐ, καὶ εἰς συμβουλὴν τοὺς τε φίλους ἂν παρεκάλεις καὶ τοὺς οἰκείους, σκοπούμενος ἡμέρας συχνάς· ὁ δὲ περὶ πλείονος τοῦ σώματος ἡγεῖ, τὴν ψυχὴν, καὶ ἐν ᾧ πάντ' ἐστὶ τὰ σὰ ἢ εὔ ἢ κακῶς πράττειν χρηστοῦ ἢ πονηροῦ αὐτοῦ γενομένου, περὶ δὲ τούτου οὔτε τῷ πατρὶ οὔτε τῷ ἀδελφῷ ἐπεκοινώσω οὔτε ἡμῶν τῶν ἐταίρων οὐδενί, εἴτ' ἐπιτρεπτέον εἴτε καὶ οὐ τῷ ἀφικομένῳ τούτῳ ξένῳ τὴν σὴν ψυχὴν. <p style="text-align:right">Πλάτωνος <i>Πρωταγόρας</i> κεφ. Ε'</p> <p style="text-align:right">ΣΥΝΟΛΟ</p>	2 2 2 2 2 2 2 2 16
β. Δί' ὃ δὴ καὶ ἐμήκυνα τὰ περὶ τῆς πόλεως, διδασκαλίαν τε ποιούμενος μὴ περὶ ἴσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα καὶ οἷς τῶνδε μηδὲν ὑπάρχει ὁμοίως, καὶ τὴν εὐλογίαν ἅμα ἐφ' οἷς νῦν λέγω φανεράν σημείοις καθιστάς. Καὶ εἴρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα· ἃ γὰρ τὴν πόλιν ὕμνησα, αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσμησαν, καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἰσόρροπος ὥσπερ τῶνδε ὁ λόγος τῶν ἔργων φανείη. Δοκεῖ δὲ μοι δηλοῦν ἀνδρὸς ἀρετὴν πρώτη τε μηνύουσα καὶ τελευταία βεβαιοῦσα ἢ νῦν τῶνδε καταστροφῆ. <p style="text-align:right">Θουκυδίδου <i>Ἱστορίαι</i> Β' 42</p> <p style="text-align:right">ΣΥΝΟΛΟ</p>	2 2 2 2 2 2 2 14

B. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση**(μονάδες 25)**

Σκόπει γάρ δή, ταῦτα παραβάς καὶ ἔξαμαρτάνων τι <u>τούτων</u> τί ἀγαθὸν ἐργάση σαυτὸν ἢ τοὺς ἐπιτηδείους τοὺς σαυτοῦ.	3
Ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύουσί γέ σου οἱ ἐπιτήδαιοι καὶ αὐτοὶ φεύγειν καὶ στερηθῆναι τῆς πόλεως ἢ τὴν οὐσίαν ἀπολέσαι, σχεδὸν τι δῆλον·	5
<u>αὐτὸς</u> δὲ πρῶτον μὲν ἐὰν εἷς τινα τῶν ἐγγύτατα πόλεων ἔλθῃς, ἢ Θήβαζε ἢ Μέγαράδε – εὐνομοῦνται γὰρ ἀμφοτέραι – πολέμιος ἦξῃς, ὧς Σώκρατες, <u>τῇ</u> τούτων <u>πολιτεία</u> ,	5
καὶ ὅσοιπερ κήδονται <u>τῶν</u> αὐτῶν <u>πόλεων</u> ὑποβλέπονται σε <u>διαφθορέα</u> ἡγούμενοι τῶν νόμων,	4
καὶ βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν, ὥστε δοκεῖν ὀρθῶς <u>τὴν δίκην</u> δικάσαι·	4
ὅστις γὰρ νόμων διαφθορεὺς ἐστὶν σφόδρα που δόξειεν ἂν νέων γε καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων διαφθορεὺς εἶναι.	4
Πλάτωνος <i>Κρίτων</i> 53 a-b (ελαφρῶς διεσκευασμένο)	
* ἐπιτήδαιοι = φίλοι * φεύγω = εξορίζομαι, φεύγω στην εξορία * Θήβαζε = στη Θήβα * Μέγαράδε = στα Μέγαρα * ὑποβλέπω = βλέπω με καχυποψία	
ΣΥΝΟΛΟ	25

Μετάφραση

Σκέψου¹ λοιπόν, αν παραβείς² αυτά και διαπράξεις³ κάποιο από αυτά τα σφάλματα, τι καλό θα κάνεις στον εαυτό σου ή στους φίλους σου. Γιατί το⁴ ότι θα διατρέξουν κίνδυνο οι φίλοι σου και οι ίδιοι να εξορισθούν και να στερηθούν την πόλη και να χάσουν την περιουσία (τους), είναι λίγο πολύ φανερό⁵. Και συ ο ίδιος, πρώτα εάν πας⁶ σε κάποια από τις πολύ κοντινές⁷ (μας) πόλεις, ή στη Θήβα ή στα Μέγαρα – γιατί και οι δύο είναι ευνομούμενες⁸ – θα έχεις φθάσει⁹ ως εχθρός, Σωκράτη, του πολιτεύματός τους, και όσοι φροντίζουν για τις πόλεις τους θα σε βλέπουν με καχυποψία¹⁰, θεωρώντας σε διαφθορέα των νόμων, και θα επιβεβαιώσεις τη γνώμη των δικαστών, ώστε να νομίζουν¹¹ ότι πήραν σωστή απόφαση στη δίκη¹². Γιατί όποιος είναι διαφθορέας των νόμων, οπωσδήποτε¹³ θα μπορούσε να θεωρηθεί¹⁴ ότι είναι διαφθορέας ανθρώπων νέων και ανόητων.

¹ «Εξέτασε / κοίταξε». Αντί του «... λοιπόν» μπορεί να τεθεί και «Γιατί σκέψου κτλ.» και ακόμη και «Γιατί σκέψου λοιπόν».

² παραβαίνοντας/με το να παραβείς αυτά

³ διαπράττοντας/με το να διαπράττεις / σφάλοντας / με το να διαπράξεις λάθος, σφάλμα / με το να σφάλεις

⁴ Το άρθρο μπορεί και να παραλειφθεί. Ορθή είναι και η σειρά των λέξεων: «Γιατί είναι φανερό, ότι κτλ.»

⁵ σχεδόν φανερό / σαφές / προφανές / ξεκάθαρο

⁶ φθάσεις / μεταβείς / έλθεις

⁷ τις πιο κοντινές

⁸ και οι δύο έχουν καλούς νόμους / κυβερνούνται σύμφωνα με τους νόμους

⁹ θα φθάσεις

¹⁰ θα σε δουν με καχυποψία / θα σε υποβλέπουν

¹¹ φαίνονται, δίνουν την εντύπωση

¹² ότι δίκασαν σωστά

¹³ σε πολύ μεγάλο βαθμό

¹⁴ να δώσει την εντύπωση

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία

(μονάδες 10)

- Αφαιρούνται:
- (α) 0,25 μονάδες για κάθε τονικό λάθος ή παράλειψη τόνου, πνεύματος ή υπογεγραμμένης
  - (β) 0,5 για κάθε άλλο λάθος
  - (γ) σε περίπτωση που συνδυάζονται οι περιπτώσεις (α) και (β) αφαιρείται 0,5.

Πολὺ γὰρ κάλλιόν ἐστί τὰς εὐνοίας τὰς τῶν πόλεων αἰρεῖν ἢ τὰ τείχη. Τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα τῶν ἔργων οὐ μόνον ἔχει φθόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν τοιούτων τὴν αἰτίαν τοῖς στρατοπέδοις ἀνατιθέασιν ἣν δὲ τὰς οἰκειότητας καὶ τὰς εὐνοίας κτήσασθαι δυναθῆς, ἅπαντες τὴν σὴν διάνοιαν ἐπαινέσονται.

Ἰσοκράτους *Επιστολή Β' (Φιλίππῳ Α')* 21

Δ. Παρατηρήσεις στο αδίδακτο κείμενο

(μονάδες 20)

- 1 α) *κινδυνεύουσι* – **κεκινδυνεύουσι(ν)**
Να μεταφέρετε το ρήμα στον αντίστοιχο τύπο του παρακειμένου (διατηρώντας την ίδια έγκλιση, αριθμό και φωνή).
(μονάδα 0,5)
- β) *ἐργάση* - **εἰργάσατο / ἠργάσατο**
Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού της οριστικής αορίστου στην ίδια φωνή.
(μονάδα 0,5)
- γ) *παραβάς* - **παραβησόμενος**
Να γράψετε τον πιο πάνω τύπο στον αντίστοιχο του μέλλοντα της ίδιας φωνής.
(μονάδα 0,5)
- δ) *στερηθῆναι* – **στεροῖσθε / στέροισθε / στερίσκεισθε**
Να γράψετε το β' πρόσωπο πληθυντικού της ευκτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή.
(μονάδα 0,5)
- ε) *ἔλθης* :
Να γράψετε τον πιο πάνω τύπο στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό στην οριστική, ευκτική, προστακτική του ίδιου χρόνου, καθώς και το απαρέμφατο στον ίδιο χρόνο.
Οριστική – ευκτική – προστακτική – απαρέμφατο
ἦλθες – ἔλθοις – ἐλθέ – ἐλθεῖν
(μονάδες 2)
- στ) *εὐνομοῦνται*.
Να γράψετε το ίδιο πρόσωπο της υποτακτικής και προστακτικής στον ίδιο χρόνο και φωνή.
Υποτακτική – προστακτική
εὐνομῶνται – εὐνομείσθων / εὐνομείσθωσαν
(μονάδα 1)

2. α) *ἀγαθόν, ἐγγύτητα* :

Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο πάνω λέξεων στον ίδιο γραμματικό τύπο. Στην περίπτωση του επιθέτου να διατηρηθούν αμετάβλητα η πτώση, το γένος και ο αριθμός. Εάν υπάρχουν περισσότεροι του ενός τύποι, να δοθεί μόνον ένας τύπος για κάθε βαθμό.
(μονάδες 2)

Θετικός ἀγαθόν	–	συγκριτικός ἄμεινον βέλτιον κρείττον / κρείσσον λῶν	–	υπερθετικός ἄριστον βέλτιστον κράτιστον λῶστον
ἐγγύς		ἐγγύτερον ἐγγυτέρω ἔγγιον		ἐγγύτητα

β) *ταῦτα* (γραμμή 1η), *τί* (γρ. 1η), *σου* (γρ. 3η), *ὅσοιπερ* (γρ. 7η), *διαφθορέα* (γρ. 7η), *τοῖς δικασταῖς* (γρ. 8η), *ὅστις* (γρ. 9η), *δόξειεν* (γρ. 10η):
Να μεταφέρετε τους πιο πάνω κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό.
(μονάδες 4)

ταῦτα – **τούτο**
τί – **τίνα**
σου – **ὑμῶν**
ὅσοιπερ – **ὄσοσπερ**
διαφθορέα – **διαφθορέας**
τοῖς δικασταῖς – **τῷ δικαστῇ**
ὅστις – **οἵτινες**
δόξειεν – **δόξαιεν / δόξαιαν**

3. α) *τούτων, αὐτός, τῇ πολιτεία, τῶν πόλεων, διαφθορέα, τὴν δίκην* :

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους πιο πάνω τύπους (υπογραμμίζονται στο αδίδακτο κείμενο).
(μονάδες 3)

τούτων: γενική διαιρετική στο **τι**
αὐτός: κατηγορηματικός προσδιορισμός στο εννούμενο **σύ**
τῇ πολιτεία: δοτική αντικειμενική στο **πολέμιος**
τῶν πόλεων: αντικείμενο στο ρήμα **κῆδονται**
διαφθορέα: κατηγορούμενο στο αντικείμενο **σε**
τὴν δίκην: σύστοιχο αντικείμενο στο απαρέμφατο **δικάσαι**

β) *Ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύουσὶ γέ σου οἱ ἐπιτήδαιοι καὶ αὐτοὶ φεύγειν καὶ στερηθῆναι τῆς πόλεως ἢ τὴν οὐσίαν ἀπολέσαι* :

Να αναγνωρίσετε την πρόταση: Εἶδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτική θέση.
(μονάδες 2)

Εἶδος: **ειδική πρόταση**
Εισαγωγή: εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο **ὅτι** – αντικειμενική γνώμη
Εκφορά: με **οριστική** γιατί είναι πρόταση κρίσεως

Συντακτική θέση: **υποκείμενο** στην απρόσωπη έκφραση δήλόν (έστι)

4. *ἐὰν εἴς τινα τῶν ἐγγύτατα πόλεων ἔλθῃς, ... βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν.*

α) Να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, εκφορά, σημασία).

β) Να κάνετε τις αναγκαίες μεταβολές, ώστε να δηλώνεται το αντίθετο του πραγματικού.

(μονάδες 4)

- α) Υπόθεση: **ἐὰν ἔλθῃς**

Απόδοση: **βεβαιώσεις**

Εκφορά: Η υπόθεση εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο **ἐὰν** και εκφέρεται με **υποτακτική** ἐγκλίση. Η απόδοση εκφέρεται με **οριστική μέλλοντα**.

Σημασία: Ο υποθετικός λόγος δηλώνει το **προσδοκώμενο**.

- β) Υπόθεση: **εἰ ἦλθες / ἦεις / ἦεισθα**

Απόδοση: **ἐβεβαίωσας ἄν / ἐβεβαίους ἄν**

E. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα αρχαία ελληνικά

(μονάδες 5)

Όταν οι νέοι ακούουν τους φιλοσόφους να λένε ότι πρέπει πάντοτε όλοι να επιδιώκουν την αρετή και να περιφρονούν τον πλούτο, γίνονται καλύτεροι πολίτες και πιο συνετοί. Γι' αυτό είναι εύλογο οι πόλεις να τιμούν τους φιλοσόφους.

Ἀκούοντες¹ οἱ νέοι² τῶν φιλοσόφων λεγόντων³ δεῖν⁴ πάντας ἀεὶ ἀρετὴν διώκειν⁵, πλούτου δὲ καταφρονεῖν⁶, βελτίους⁷ γίνονται πολῖται καὶ φρονιμώτεροι⁸. Διὸ⁹ εἰκός ἐστι τὰς πόλεις¹⁰ τοὺς φιλοσόφους τιμᾶν.

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 10)

1. *Ἄμα μπήκαμε, βρήκαμε τον Πρωταγόρα να περπατά στο υπόστεγο · κοντά του περπατούσαν από τη μια πλευρά ο Καλλίας του Ιππονίκου και ο ετεροθαλής αδελφός του, ο Πάραλος του Περικλή ο γιος κι ο Χαρμίδης του Γλαύκωνα · από την άλλη πλευρά ο άλλος γιος του Περικλή ο Ξάνθιππος κι ο Φιλιππίδης του Φιλομήλου κι ο Αντίμοιρος ο Μενδαίος, ο πρώτος από τους μαθητές του Πρωταγόρα, αυτός που πάει για τέχνη, για να γίνει σοφιστής. Όσο για κείνους που ακολουθούσαν από πίσω και άκουαν ό,τι λεγόταν, οι περισσότεροί τους φαίνονταν ξένοι · είναι αυτοί που παίρνει μαζί του ο Πρωταγόρας από όσες πόλεις περνά · τους γοητεύει με τη φωνή του, άλλος Ορφέας, κι αυτοί,*

¹ όταν ακούωσιν

² οἱ νεανίαι

³ φασκόντων (ακολουθεί απαραίτητως απαρέμφατο, «δεῖν» ἢ «χρῆναι», βλ. την επόμενη σημ.)

⁴ ἢ «χρῆναι». Αν η μετοχή είναι το «λεγόντων» (αλλά όχι το «φασκόντων»), το αντικείμενο μπορεί να είναι ειδική πρόταση, «ὅτι δεῖ / χρῆ πάντας κτλ.».

⁵ θηρᾶν / θηρᾶσθαι / θηρεύειν / ἐπιδιώκειν

⁶ καὶ πλούτου καταφρονεῖν. Μπορούν επίσης πριν από το «ἀρετὴν» και «πλούτου» να υπάρχουν και τα ἄρθρα.

⁷ βελτίονες / κρείττονες ἢ κρείττους / ἀμείνονες ἢ ἀμείνους / (καλλίονες ἢ καλλίους)

⁸ σωφρονέστεροι / συνετώτεροι / νουνεχέστεροι

⁹ Δεκτὴ και η γραφή δι' ὄ. Επίσης τα ἀκόλουθα: ὄθεν εἰκός, διὰ τοῦτο εἰκός, εἰκός οὖν / τοῖνυν / ἄρα

¹⁰ ταῖς πόλεσι

μαγεμένοι, ακολουθούν τα ίχνη της φωνής του · ήταν όμως και μερικοί ντόπιοι στο «χορό» · παρά πολύ χάρηκα όταν είδα τούτο το χορό · πόσο όμορφα πρόσεχαν να μη γίνονται καθόλου εμπόδιο στον Πρωταγόρα από μπροστά του.

Πλάτωνος Πρωταγόρας κεφ. Ζ'

Πού αποσκοπεί ο Σωκράτης:

- α) παρουσιάζοντας ονομαστικά τους νέους της Αθήνας που συνέρρευσαν στο σπίτι του Καλλία για να ακούσουν τα μαθήματα του Πρωταγόρα;

(μονάδες 2)

Ο Σωκράτης αναφέρει ονομαστικά τους νέους της Αθήνας που συνέρρευσαν στο αρχοντόσπιτο του Καλλία για να ακούσουν τα μαθήματα του Πρωταγόρα, επειδή θέλει να τονίσει ότι οι μαθητές του Πρωταγόρα ήταν κυρίως γόνοι ισχυρών πολιτικά ή οικονομικά οικογενειών (1 μονάδα), που ήθελαν ή να ασκηθούν στη σοφιστική τέχνη με σκοπό να διαπρέψουν στον πολιτικό στίβο, ή ακόμη και να γίνουν επαγγελματίες σοφιστές (1 μονάδα).

- β) παρομοιάζοντας τον Πρωταγόρα με τον Ορφέα και χρησιμοποιώντας τις φράσεις «τους γοητεύει με τη φωνή του» και «μαγεμένοι ακολουθούν τα ίχνη της φωνής του»;

(μονάδες 2)

Παρομοιάζοντας τον Πρωταγόρα με τον Ορφέα θέλει να δείξει ότι όπως ο Ορφέας με τη μουσική του καταπράυνε τον Πλούτωνα και την Περσεφόνη, έτσι και ο Πρωταγόρας με το γοητευτικό του λόγο είναι δυνατό να οδηγήσει τους νέους σε άκριτη αποδοχή των θέσεών του, χωρίς αυτές να έχουν τεθεί κάτω από τον έλεγχο της διαλεκτικής. Υπαινίσσεται προφανώς ο Σωκράτης ότι ο Πρωταγόρας αξιοποιεί ακόμη και την ηχητική ευρυθμία του λόγου του και τις δραματικές κινήσεις για να μεταδώσει και να κάνει αποδεκτές εμπειρικές και αθεμελιώτες γνώσεις (1 μονάδα). Με τη γοητεία που ασκεί στους μαθητές του υπάρχει ο κίνδυνος της φανατικής προσήλωσης των νέων στα μηνύματα των σοφιστών, της αποπλάνησής τους ή ακόμη και της οικονομικής εκμετάλλευσής τους (1 μονάδα). Βλ. τα σχόλια στα σχολικά εγχειρίδια Πλάτωνος Πρωταγόρας, έκδ. ΥΑΠ, σελ. 97 και Κείμενα Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας, έκδ. ΟΕΔΒ, σελ. 267.

2. Στο διδαγμένο κείμενο Ι.Α.(β), στη σελ. 1, ο Περικλής τονίζει: «... μη περί ἴσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα καὶ οἷς τῶνδε μηδὲν ὑπάρχει ὁμοίως».

Να αναπτύξετε σε 10-12 γραμμές τέσσερις από τις αξίες που ξεχωρίζουν την Αθήνα από όλες τις άλλες πόλεις, σύμφωνα με όσα έχει πει ο Περικλής στα προηγούμενα κεφάλαια του λόγου.

(μονάδες 6)

Αξίες που ξεχωρίζουν την Αθήνα από τις άλλες πόλεις και είναι απόρροια του δημοκρατικού πολιτεύματος:

- δυνατότητα έκφρασης της αντίθετης άποψης, αλλά και συνειδητή

υποχώρηση στη θέληση των πολλών (πλειοψηφίας) και στη δύναμη της παράδοσης

- **ισονομία, χάρη στην οποία ο πολίτης αντιμετωπίζεται ως ίσος προς ίσον με βάση τους νόμους και απολαμβάνει ισότιμα όλα τα δικαιώματα / ισοπολιτεία**
- **αξιοκρατία – επιλογή του πολίτη στα δημόσια αξιώματα με κριτήριο τις ικανότητές του και όχι την κοινωνική και οικονομική κατάσταση ή την πολιτική δύναμη της οικογένειάς του**
- **αυτόβουλη υπακοή στους γραπτούς και άγραφους νόμους από εσωτερικό σεβασμό χωρίς την ανάγκη αστυνόμευσης ή καταναγκασμού**
- **κοινωνική ελευθερία, δηλ. ελευθερία στην προσωπική ζωή απαλλαγμένη από καχυποψία**
- **υλική επάρκεια, ευημερία, ψυχαγωγία**
- **συνδυασμός άνετης ζωής με μετρημένη πολεμική εξάσκηση**
- **πολιτισμός – καλλιέργεια γραμμάτων και τεχνών / αγάπη του ωραίου σε συνδυασμό με την απλότητα**
- **ενεργή συμμετοχή του πολίτη στα πολιτικά δρώμενα**
- **φιλόανθρωπη διάθεση με την οποία έσπευδαν πρώτοι οι Αθηναίοι σε βοήθεια των πόλεων που αδικούνταν, εξασφαλίζοντας έτσι σταθερούς συμμάχους**

-ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ-